

blijver worden gestimuleerd zijn inspanning te vergroten. Dit vormt een reden te meer om onze aandacht in de eerste plaats en in overwegende mate te richten op de SU en niet over te schakelen op acties gericht tegen weer-
spannige politieke bewegingen in staten van ondergeschikt belang ("way-
ward political movements in states of minor consequence").

Waltz is hoogleraar aan de 'Brandeis University' in de VS.

Jan 68 Nieuw LITERATUUR OVER OORLOG
& VREDE

3. ISIDORE ZIFERSTEIN: PSYCHOLOGICAL HABITUATION TO WAR: A SOCIO-
PSYCHOLOGICAL CASE STUDY. *American Journal of Orthopsychiatry*; over-
genomen in "Darmstädter Blätter" (Herausgeber: Allgemeiner Studenten-
ausschuss Technische Hochschule Darmstadt), no. 5, 1967, blz. 1-20.

Er zijn overeenkomsten tussen de groeimoeilijkheden bij jeugdigen en de ontwikkelingsproblemen van een democratische samenleving. In beide gevallen bestaat het gevaar van een terugval ("regressie") naar een vroegere ontwikkelingsfase, waarin zekerheid wordt gezocht in vertrouwen op de alwetendheid en de almacht van het gezag. Democratisering kan alleen dan succes hebben als men bereid en in staat is niet alleen in de familiekring of bij andere intermenselijke betrekkingen creatief te denken, te kiezen en beslissingen te nemen, maar ook om dat te doen in zaken die de gemeenschap en de staat betreffen. Daarnaast is er behoefte aan gekozen vertegenwoordigers, die opgewassen zijn tegen de beroepsgevaaren van hun leidinggevende posities - m.n. tegen de verzoeking om zich alwetend en almachtig te wanen. Maar al te veel valt de gemeenschap uiteen in twee delen: leiders en volgelingen. In oorlogssituaties komt deze deling het scherpst tot uitdrukking. De regeerders meten zich bijzondere volmachten aan, omdat het nodig zou zijn de eenheid van het thuisfront in crisistijd te bewaren. Evenals andere regeringen heeft ook de Amerikaanse het chauvinisme bespeeld om de noodzakelijke onderdrukking van afwijkende meningen te garanderen. Zo werd in 1917 een oproerwet aangenomen, door welke o.a. mensen werden veroordeeld voor het maken van een film waarin Engeland en Amerika oorlog voerden, of omdat ze stelden dat oorlog in strijd is met de leer van Christus. Tot nu toe leek de Vietnamese oorlog betrekkelijk weinig van dergelijke verschijnselen te hebben voortgebracht. De president en de vice-president o.a. hebben zelfs met trots gewezen op de bestaande vrijheid van meningsuiting. Het is echter waarschijnlijk dat de grove onderdrukkingsmethoden van vroegere oorlogen door subtieler middelen zijn vervangen. Middelen die effectief zijn zonder aanstoot te geven; middelen waarvan de uitwerking door de "wetenschap" der "public-relations" en door de alomtegenwoordigheid der massamedia wordt vergroot.

Het belangrijkste element is de zeer langzame uitbreiding ("gradual escalation") van de oorlogvoering. Elke schrede op zich zelf is klein en

schijnbaar van weinig betekenis; elke schrede komt logisch voort uit een al even onbeduidende voorgaande schrede, en elke schrede bereidt een volgende voor.

Daardoor blijft elke schrede op zichzelf acceptabel. De geleidelijkheid van de schaalvergroting doet de mensen wennen aan het proces. Tenslotte komen ze tot de ontdekking midden in een uitgebreide oorlog te zitten, zonder in staat te zijn iets te zeggen over het hoe, waarom en wanneer.

Als die situatie er eenmaal is worden nieuwe argumenten in de strijd geworpen. Dan wordt er bv. op gewezen dat de natie in gevaar is, dat men de eigen soldaten die al aan het front staan volledig moet ondersteunen, en dat degenen die dat weigeren verantwoordelijk zijn voor onnodige verliezen. Direkte onderdrukingsmaatregelen zijn dan al niet meer nodig om een pro-oorlogsstemming te garanderen. In plaats daarvan kan men volstaan met een beroep te doen op de vaderlandsliefde, de zorg voor de soldaten die aan het front staan etc.

Ziferstein verwijst in dit verband naar een rede van Johnson, gepubliceerd in de New York Times van 17 mei 1966; hierin appeleert de president aan de regressieve wensen van zijn toehoorders. De president suggereert volgens Ziferstein dat de democratische plicht van iedere staatsburger om vragen te stellen, te onderzoeken en kritiek uit te oefenen kinderlijke ruzies ("childish divisive things") zijn, waarmee alleen "nervous Nellies" zich bezighouden.

Het is moeilijk tegen dergelijke methoden iets te doen. Het individu ondergaat ze nl. niet als een druk van buitenaf; het is vanuit zijn eigen motivatie dat de burger zich geroepen voelt om niet meer mee te denken en objectief te oordelen. De onderdrukkingskrachten worden niet langer als "ik-vreemd" gevoeld.

Deze neiging tot zelf-censuur wordt versterkt door het besef van de eigen ontoereikendheid om over een zo gecompliceerde zaak als deze oorlog een oordeel te vellen. De "regressie" wordt erdoor in de hand gewerkt: de verwarde en hulpeloze burger wordt ertoe gebracht veiligheid te zoeken door alle beslissingen over te laten aan "vaderfiguren", de almachtige president en zijn alwetende deskundige adviseurs.

Als men er eenmaal toe gebracht is de oorlogspolitiek te accepteren, treden andere psychologische processen in werking die de werkelijkheid vertekenen. Men verwringt feiten en gebeurtenissen tot ze in de geaccepteerde politiek passen, en die politiek zelf juist doen schijnen. Osgood heeft dit proces beschreven als de "congruity-hypothesis", de neiging tot "gelijkstemmigheid", tot het in overeenstemming met elkaar brengen van soms tegenstrijdige feiten en gebeurtenissen. Festinger spreekt van de "reduction of cognitive dissonance". Beide theorieën stellen, dat ervaringen die psychologisch niet met elkaar in overeenstemming zijn, via diverse methoden in overeenstemming worden gebracht. Meestal geschiedt dit door dié ervaring te laten vallen, waaraan het individu het minst gehecht is. Wanneer "mijn land" "onrecht"

doet is deze dissonantie voor de doorsnee burger moeilijk te verdragen. Men elimineert deze dissonantie dan door het "onrecht" te rechtvaardigen door bv. de vijand als gruwelijk af te schilderen. Het is minder moeilijk om aan te nemen dat het bombarderen met napalmbommen van een vijandelijke burgerbevolking gerechtvaardigd is, dan de gedachte toe te laten dat je land een handeling verricht of een politiek voert die principieel slecht is.

Deze toestand van gewenning, verwarring, zelfverlaging ("selbst-abwertung") en regressie tot op een infantiel niveau van hulpeloosheid is ongezond en dient te worden gecorrigeerd. Maar hoe? Hoe kun je – als "behavioral scientist" iets doen aan deze toestand van een sociaal-pathologische ziekte?

Masserman schreef reeds in 1948 dat voorlopig het enige wat men kan doen is de stem der wetenschap te laten horen, daar waar de politiek wordt gemaakt, naast het geven van voorlichting. Ziferstein voegt hieraan toe dat het misschien goed is bovenvermelde procedures van gewenning etc. in de openbaarheid te brengen zodat men wéét wat er gebeurt. Het verkrijgen van inzicht in de processen waarvan men de invloed ondergaat is een belangrijk middel bij de dynamische psychotherapie. In een tweede deel van zijn artikel geeft hij daarvan een voorbeeld door vroegere schreden in de escalatie te analyseren waarbij de gewenning tot stand gekomen is:

De VS werden in eerste instantie bij Vietnam betrokken via het verlenen van de Marshallhulp, waardoor de Fransen in staat werden gesteld gelden vrij te maken voor de Indochinese oorlog. Deze eerste indirecte stap, en de sympathie van de Amerikaanse regering voor de rol van de Fransen als "verdedigers van de menselijke vrijheid", voerde onverbidlijk tot de huidige situatie. De indirecte betrokkenheid duurde van 1946 tot 1950.

De vanaf mei 1950 verleende economische en militaire hulp aan keizer Bao-Dai leidde logischerwijs tot het zenden van Amerikaanse experts, die de Fransen in het gebruik van de militaire uitrusting moesten instrueren. In mei 1954, toen de Fransen hun definitieve nederlaag in Dien Bien Phu leden, waren daarbij 684 Amerikanen betrokken. De Fransen verlieten het land in 1956; de Amerikanen bleven. Ze bleven niet alleen, ze vermenigvuldigden zich, zij het langzaam. In 1960 waren er ongeveer 750 militaire adviseurs, gekleed in burger. Vervolgens begonnen ze uniformen te dragen – al was dit in het Geneefse verdrag van 1954 verboden. Tegen eind 1961 waren er al 3000 adviseurs; in oktober 1962 zelfs 17000. Ze waren gemachtigd in gevechtssituaties te schieten wanneer op hen geschoten werd. Terugblikkend is duidelijk dat op dit ogenblik de Amerikanen in de oorlog waren betrokken: ze doodden en werden gedood.

Ondertussen meende in 1964 het Amerikaanse volk een president te kiezen die hen uit de oorlog zou houden, terwijl er reeds 20000 man in Vietnam stonden en de totale verliezen reeds 2000 man bedroegen. Het duurde m.a.w. 19 jaar voordat het punt werd bereikt dat de oorlog overwegend een Amerikaanse oorlog werd.

In welke mate was de langzame gewenning opzettelijk gepland, en in welke mate kwam die gewenning onbedoeld tot stand?

Ziferstein meent dat niemand die vraag kan beantwoorden, maar dat desondanks alle historische feiten erop wijzen dat de VS van het begin af aan vastbesloten waren te verhinderen dat Ho Tsj Minh in Vietnam aan de macht zou komen. Hij geeft daarvoor enkele citaten en berichten uit 1954 van o.a. Nixon, Radford, Dulles. Dulles probeerde destijds enkele geallieerden voor ingrijpen in Vietnam te winnen, doch stuitte op een rots van weerstand: Engeland. Bidault schijnt terzelfder tijd een aanbod van Dulles om met atoomwapens de Fransen te hulp te komen te hebben afgewezen. Ziferstein concludeert dat de regering van de VS wellicht veel sneller aan de oorlog zouden zijn begonnen, als de geallieerden niet hadden geweigerd mee te werken, én als op proefballonnetjes in de VS, o.a. opgelaten door Nixon, niet zoveel negatieve reacties waren gekomen. Nadien is echter veel "gewenning" opgetreden; het proces is tussen 1954 (72 % van de bevolking tegen Amerikaans ingrijpen volgens Gallup) en 1966 (60-70 % tevreden met de Amerikaanse politiek) uiterst succesvol geweest. In twaalf jaar was de publieke opinie 180 graden gedraaid. Overigens is het zeer waarschijnlijk dat ook de leiders zelf, nadat ze de weg van de langzame opvoering waren ingeslagen. "vastgelegd en gewend" ("conditioned and habituated") raakten; ze werden slachtoffer van hun eigen technieken. Met name de leiders staan onder druk om hun beslissingen te rationaliseren, d.w.z. om ze achteraf te rechtvaardigen zowel tegenover zichzelf als tegenover hun partijgenoten.

Ziferstein wijst er op dat het gewenningsproces versterkt wordt door technieken van nieuwsmanipulatie. Hij geeft als voorbeeld de persconferentie op 28 juli 1965, waar de president aankondigde dat 1,7 miljard dollar extra werd gevraagd voor de oorlog en dat 35000 man zouden worden opgeroepen. Een algemene opluchting was het gevolg; want daarvoor was men door allerlei "uitgelekte" berichten voorbereid op mobilisering van de reservisten, een snelle vermeerdering van de troepen in Vietnam, een veel groter aantal oproepen voor dienstplichtigen, en een verhoging van het budget met 12 miljard.

Ziferstein concludeert tenslotte dat de inzet van kernwapens op deze wijze langzaam wordt voorbereid.

Ziferstein is "Research Psychiatrist, Psychiatric and Psychosomatic Research Institute, Mount Sinai Hospital, Los Angeles".

4. ARTHUR SCHLESINGER – VIETNAM AND THE 1968 ELECTIONS; *The New Leader (New York) Vol. L., no. 22, 6 november 1967, blz. 5-12.*

In februari 1965 begon de Amerikaanse regering met het bombarderen van Noord-Vietnam en zette zij in de oorlog in Zuid-Vietnam Amerikaanse ge-

vechtstroepen in. Beide activiteiten zijn na dat moment vele malen uitgebreid. De schrijver, thans "Albert Schweitzer Professor of the Humanities at City University of New York", gaat in dit artikel na in hoeverre een zevental premissen, die aan dit beleid ten grondslag liggen, tot nu toe juist zijn gebleken.

1. De eerste veronderstelling luidde dat escalatie de wil van Noord-Vietnam zou breken en Hanoi aan de conferentietafel zou brengen. De schrijver citeert twee recente uitspraken van McNamara: "There is no basis to believe that any bombing campaign, short of one which had population as its target, would by itself force Ho Chi Minh's regime into submission" (blz. 6), en "As to breaking their will, I have seen no evidence in any of the many intelligence reports that would lead me to believe that a less selective bombing campaign would change the resolve of NVN's leaders or deprive them of the support of the North Vietnamese people" (blz. 6).

Uit deze en andere gegevens, zoals de houding van Hanoi, concludeert schrijver dat de eerste premisse onjuist is gebleken.

2. Escalatie zou de infiltratie van voorraden en manschappen van Noord-naar Zuid-Vietnam verminderen. Het tegendeel is waar gebleken, omdat iedere escalatie tegen-escalatie heeft opgeroepen, in tegenstelling tot wat de Amerikaanse regering had verwacht. Had Noord-Vietnam in maart 1965 volgens het Amerikaanse departement van defensie slechts 400 man geregelde troepen in Zuid-Vietnam, vandaag zijn het er 50.000. De wapens waarmee de Vietcong in het zuiden vecht zijn meer "sophisticated" en effectiever geworden. McNamara stelde: "I don't believe that bombing up to the present has significantly reduced, nor any bombing that I could contemplate in the future would significantly reduce, the actual flow of men and materieel to the South" (blz. 6).

3. Escalatie zou de Amerikaanse verliezen in de oorlog verminderen. De schrijver wijst erop dat de statistieken die de regering zelf verschaft, aantonen dat de helft van het aantal gesneuvelden van Amerikaanse kant vanaf 1961 tot heden, gevallen is in 1967, de periode van de meest intensieve escalatie. Ook tonen deze statistieken aan dat tijdens de bombardementspauze van februari j.l. het aantal Amerikaanse gesneuvelden afnam.

4. Escalatie zou de regering en de wilskracht van het Zuidvietnamese volk versterken. Dit is waarschijnlijk voor Johnson de belangrijkste reden geweest om in 1965 te escaleren.

Wat de politieke kant betreft wijst schrijver erop dat het "constitutionele" bewind dat thans tot stand is gekomen, werd voorafgegaan door de uitschakeling van twee zeer belangrijke "vredeskandidaten". Verder bleek het speciale verkiezingscomité uit het Zuidvietnamese parlement minder geestdriftig over de gang van zaken bij de verkiezingen te zijn dan Johnson c.s. Het besloot met 16 tegen 2 stemmen de uitslagen van de verkiezingen ongeldig te verklaren. Het parlement zelf keurde ze tenslotte met slechts 58 tegen 43

stemmen goed. Bovendien kreeg, afgezien nog hiervan, de escalatie-politiek van Van Thieu slechts 34,8 % van de stemmen, terwijl de drie daarop volgende kandidaten, allen voor de vrede, samen 38 % kregen. Deze gegevens, en de restrictieve maatregelen van de Zuidvietnamese regering tegen personen en de pers, wijzen er niet bepaald op dat de bevolking zich meer verplicht is gaan voelen om achter de regering te gaan staan en de oorlog te steunen.

Wat de militaire kant betreft bewijst het ontbreken van goede gevechtskracht en een goed moreel onder het Zuidvietnamese leger, dat deze vierde premisse evenmin te handhaven is. "The more we do, the less they do; and, in consequence, the less they do, the more we do. In some months more Americans are killed than South Vietnamese are drafted. We have taken over the fighting. We are taking over the management of the economy. We are beginning to take over pacification..." (blz. 7).

5. Wij houden stand tegen de algemene communistische agressie.

De Amerikaanse regering heeft hierbij het Chinese expansionisme op het oog, dat zich van Hanoi en de Vietcong, als vrijwillige instrumenten, zou bedienen. Noch voor het bestaan van een eensgezinde Aziatisch-communistische beweging, noch voor de stelling dat Hanoi een "puppet regime" van China is, heeft zij echter het bewijs geleverd. Wat de laatste stelling betreft wijst de schrijver op de onafhankelijke posities die Noord-Korea en Cambodja tegenover Peking hebben ingenomen. Het is juist de escalatie-politiek die Noord-Vietnam dichter naar China heeft gedreven dan te voren.

6. Escalatie bewijst dat we ons overal aan onze beloften zullen houden. Ook hier is eerder het tegendeel waar. De vroegere vice-president Nixon heeft zich hierover als volgt uitgelaten: "One of the legacies of Vietnam almost certainly will be a deep reluctance on the part of the United States to become involved once again in a similar intervention on a similar basis... If another friendly country should be faced with an externally supported Communist insurrection - whether in Asia or in Africa or even Latin America - there is serious question whether the American public or the American Congress would now support a unilateral American intervention, even at the request of the host government" (blz. 8).

Behalve onze politieke geloofwaardigheid wordt ook onze militaire geloofwaardigheid ondermijnd. 40 % van onze parate divisies, 50 % van onze luchtmacht, 33 % van onze vloot wordt in een klein land, 16.000 km verwijderd van het eigen land, de handen gebonden. Bovendien, als de VS met hun fantastische militaire macht de guerrilla's in Vietnam niet kunnen verslaan, en als het bij de pogingen daartoe, het land dat ze proberen te beschermen vernietigen, waarom zou dan nog één redelijke natie ooit onze bescherming vragen? De Vietnamese oorlog is de belangrijkste stimulans voor het Amerikaanse isolationisme in de laatste dertig jaar.

7. De militairen weten hoe ze oorlogen moeten winnen.

De praktijk in Vietnam wijst uit dat ze het niet weten (zoals ook de aanbe-

velingen van militairen tijdens de invasie in de Varkensbaai, de crisis rondom Berlijn in 1961, de raketten crisis van 1962, het kernstopverdrag debat van 1963, onjuist bleken). De Britse "anti-guerrilla" expert, Sir Robert Thompson, heeft onlangs gesteld dat de Amerikanen, met hun enorme overwicht, de oorlog precies zo voeren als de Noordvietnamese militaire leiders dit wensen. De "search and destroy" acties kunnen geen permanente successen opleveren in de gebieden waar ze nu plaats vinden. Ook al zouden de Noordvietnamezen twee maal zo veel verliezen lijden als nu, dan nog zouden deze gemakkelijk kunnen worden aangevuld omdat er in de leeftijdsgroep van 18-30 jaar enorme reserves bestaan. De generaals beweren dat er meer mensen moeten worden ingezet, maar volgens hun geheiligde formule, dat men bij opstandbestrijding een overwicht van 10 op 1 dient te hebben, behoeft de tegenstander, bij iedere 100.000 man die wij meer inzetten er slechts 10.000 op te roepen. Ze vragen om meer bombardementen, hoewel alle legitieme militaire doelen worden opgebruikt en de kans dat China bij de oorlog betrokken wordt toeneemt, naarmate de bombardementen worden uitgebreid.

Schrijver is van mening dat men zich los moet maken van de gedachte dat generaals onfeilbaar zijn. Als de ervaringen van de laatste 32 maanden iets bewijzen dan is het wel dat de generaals waarvan de regering zich bedient niet zo erg goed zijn.

Ofschoon de premissen waarop de politiek van de regering steunde verifieerbaar onjuist zijn gebleken, is het enige antwoord op dit falen meer escalatie geweest. De verklaring voor het falen van de escalatiepolitiek zoekt de regering in verdeeldheid in het thuisfront. Deze zou Noord-Vietnam en de Vietcong aanmoedigen vol te houden. Deze stelling houdt in dat wanneer iedereen in de VS maar zijn mond hield en zich achter de president stelde Ho Tsj Minh en de zijnen daardoor zo ontmoedigd zouden worden dat ze wel op zouden houden met de oorlog. "Simply to state this proposition is to demonstrate its absurdity. Serious leaders base their military decisions on the actual battlefield balance of force, will and opportunity" (blz. 11). De tegenstander in Vietnam vecht omdat hij op fanatieke wijze gelooft in zijn zaak en vooral omdat hij op het slagveld niet verslagen is. Hij vecht niet omdat er protesten tegen de oorlog in Amerika zijn.

De regering beklagt zich dat haar immoraliteit wordt verweten. Dit is echter niet waar: "The critics of escalation are not questioning the motives and morality of the makers of this policy; we are questioning their judgment, which is a very different matter" (blz. 11). Zij, die de escalatie steunen zijn oprechte, gewetensgetrouwe mensen die menen dat zij daarmee de belangen van de wereldvrede en hun land dienen. "They are doing their best for their country according to their lights. But it may justly be said, I think, that in certain cases at least, their lights are dim. Historians have sometimes noted

that the most underrated factor in the conduct of public affairs is stupidity” (blz. 11).

Het doel van de critici is een einde te maken aan de oorlog. Een oplossing door onderhandelingen zal echter niet gemakkelijk te bereiken zijn. Het stop zetten van de bombardementen zonder voorwaarden kan nog misschien onderhandelingen opleveren – al nemen de kansen daarop steeds meer af – maar dit is niet de reden om het te doen. Die reden is gelegen in het militaire onnut, het politieke risico en de morele ongevoeligheid ervan. Een onvoorwaardelijke beëindiging der bombardementen zou misschien in februari 1967 nog tot onderhandeling hebben kunnen leiden, maar nu de verkiezingen van 1968 naderen wordt het onderhandelingsseizoen gesloten. Waarom zou Ho Tsji Minh Johnson de gunst bewijzen zijn herverkiezing zeker te stellen? Stel dat indien de regering-Johnson, bv. in augustus een werkelijk serieuze vredespoging zou wagen, kan dan niet van iedere verstandige regering in Hanoi worden verwacht dat ze de zaak tot na de verkiezingen zullen rekken? Bovendien, ook al zouden er onderhandelingen komen, in dit stadium zijn de partijen er alleen maar op uit zodanige voorwaarden te stellen dat de tegenstander verslagen en vernederd wordt.

Waar men het op den duur over eens zal moeten worden is een structuur waarbinnen de strijd tussen de politieke krachten inclusief de communisten, kan worden gevoerd, zonder dat men terugvalt op geweld en terreur. Een dergelijke structuur vereist internationale supervisie gedurende bepaalde tijd. Schrijver is van mening dat een dergelijke oplossing veel tijd zal vergen: “It will take time – perhaps a long time – for a solution of this kind to win mutual acceptance” (blz. 12).

Een eerste stap in de richting van een dergelijke oplossing vereist vermindering van het oorlogsgeweld. Ten tweede moet worden duidelijk gemaakt dat Amerika van plan is een militaire aanwezigheid in Vietnam te blijven behouden, totdat een dergelijke regeling door onderhandelingen is bereikt: “...a military stalemate is a self-evident precondition to negotiation” (blz. 12). Schrijver is tegen eenzijdige terugtrekking, al kan men die niet helemaal uitsluiten: zij is verre te prefereren boven een ongelimiteerde escalatiepolitiek. Maar men kan zich altijd nog terugtrekken en het zou dwaasheid zijn dit te doen alvorens alle mogelijkheden tot onderhandelingen zijn uitgeput. “Up to this point, we have not, despite fine words, pursued negotiation with a fraction of the zeal, ingenuity and perseverance with which we have pursued war” (blz. 12). Dit houdt ten derde in dat Amerika nieuwe leiders moet krijgen die werkelijk een oplossing via onderhandelingen willen nastreven.

Voor het verkiezingsjaar betekent dit dat men in de Republikeinse en Democratische Partij moet ijveren voor anti-escalatie kandidaten. Als het deze regering aan morele of intellectuele moed ontbreekt om rekening te houden met de mogelijkheid dat zij ongelijk kan hebben, dan hoopt en gelooft schrijver dat het Amerikaanse volk zich het volgende jaar tot leiders zal

wenden die vast besloten zijn om dit tragische probleem tegemoet te treden met het realisme, de redelijkheid en het hoge idealisme die ons kenmerkten op de grootste momenten in onze geschiedenis.

5. G. VAN BENTHEM VAN DEN BERGH – VIETNAM EN HET WESTEN. *Vlugschrift van De Gids*, no. 6, Amsterdam, 1967, 59 blz.

Onze oordelen worden maar in beperkte mate door feiten bepaald. Mensen houden er interpretatiekaders op na, waarmee zij zich in de wereld oriënteren en hun eigen handelen en oordeel rechtvaardigen. In de politiek bepalen mensen hun oordeel vaker op grond van 'gesloten' interpretatiekaders (ideologieën) dan van 'open' interpretatiekaders (theorieën).

Het Westen gaat er prat op dat het zich heeft weten te bevrijden van een gesloten ideologie, zodat wij in tegenstelling tot het Oosten open en pragmatisch ten opzichte van de politieke vraagstukken staan. Maar dit geldt alleen als men onder 'ideologie' verstaat: 'een geheel van expliciete ideeën en wenselijkheden bedoeld om sociale verandering mee te bewerken', niet als men er mee bedoelt: interpretatiekader, "een impliciet geheel van veronderstellingen en normen voor politiek gedrag". Het is de vraag of wij het ooit zonder zo'n raamwerk, dat ons uitzicht op de wereld ordent, kunnen stellen. Schrijver is er mede door de Amerikaanse Vietnam-politiek van overtuigd geraakt dat er een 'ideologie van het Westen' bestaat, even impliciet en gesloten als de communistische ideologie. De grondstelling van deze ideologie vormt het volgende syllogisme: communistische staten zijn totalitair, totalitaire staten zijn inherent agressief (München-analogie), communistische staten zijn agressief. Als communistische staten zich dan ook redelijk gedragen is dat alleen omdat ze nog niet sterk genoeg zijn of omdat de kracht en de eensgezindheid van het Westen ze van agressie weerhoudt. Wat in hun gedrag van de ideologie schijnt af te wijken kan worden verklaard als tactische manoeuvre. Deze visie is volstrekt gesloten. Het is onmogelijk om hem met tegenstrijdige informatie te doorbreken. Zij berust op het uitgangspunt dat de tegenstander altijd de slechtst denkbare bedoelingen heeft. Rusland en China worden in staat geacht naar believen 'nationale bevrijdingsoorlogen' te kunnen ontketenen. De internationale politiek wordt gezien als een schaakspel van strategische overwegingen, van zet en tegenzet, waarin niet de lokale omstandigheden, maar de globale krachtsverhoudingen beslissend zijn. Vandaar het Amerikaanse steunen op rechtse, militaire regimes i.p.v. niet-communistische linkse krachten.

Bovenstaande ideologie is de impliciete grondslag van de buitenlandse politiek van de VS gebleven, waarbij aanvankelijk Moskou, thans Peking de kwade genius van het wereld-communisme is, al werd het hoe langer hoe moeilijker het idee van de communistische monoliet te handhaven. De intredende ont-

spanning met de Sowjet-Unie past nog in de ideologie. 'Cuba' leerde de SU nl., dat de VS niet met zich laat spotten. Het is de kracht van het Westen, dat eerst de "containment" en nu de ontspanning mogelijk maakte. Dezelfde politiek moet worden gevoerd t.o.v. China, de belichaming van de totalitaire, communistische en dus inherent agressieve staat.

De ideologie van het anti-communisme vervult ook een binnenlandse rol in de VS: bewapening om wille van de werkgelegenheid, nadruk op een 'bipartisan foreign policy' (dus geen wezenlijke discussie) en onwrikbaar vertrouwen in de noodzaak het "free-enterprise" systeem in Amerika te handhaven en in de wereld te verbreiden. De onmogelijkheid om in het kader van een gemilitariseerde buitenlandse politiek terug te schakelen naar vertrouwen op lokale ontwikkelingen leidde in Vietnam onontkoombaar naar de escalatiestrategie.

Kritici van de westerse ideologie, d.w.z. zij die met aan feiten getoetste theorieën komen, krijgen steeds drie verwijten te horen: (gebrek aan) objectiviteit, eenzijdigheid, emotionaliteit. 'Objectief' heet een artikel waarin geen standpunt wordt ingenomen, of dat niet strijdt met het heersende (vage) wereldbeeld. 'Eenzijdig' heet wat tegen de heersende mening ingaat of wat de ideologie ondermijnt. Maar het ergste verwijt is dat van 'emotionaliteit'; het politiek engagement van de wetenschapsbeoefenaar – dat misschien juist zijn objectiviteit bevordert – wordt als argument tegen hem in het veld gebracht, dienend om zijn informatie te diskwalificeren. De rechtvaardiging van de Amerikaanse interventie in Vietnam berust op een bepaalde interpretatie van het verleden, die de schuld aan de oorlog bij de andere partij doet belanden. Het gaat voornamelijk om drie argumenten: agressie, subversie en terreur, en onderhandelingsbereidheid. Schrijver weerlegt deze argumenten na eerst de officiële Amerikaanse visie door een aantal citaten te hebben geïllustreerd.

agressie. Het is een onduidelijk begrip, dat met grote voorzichtigheid moet worden gehanteerd. Het veronderstelt i.c. het bestaan van een onafhankelijke soevereine natie: Zuid-Vietnam. Daarvoor kunnen de overeenkomsten van Genève niet worden aangevoerd. Integendeel. De facto erkenning van Zuid-Vietnam is door de VS afgedwongen, terwijl de regering niet aan het criterium van feitelijke gezagsuitoefening voldoet.

Zelfs al zou het Noorden de opstand begonnen zijn, dan zou dit na de schending van de Akkoorden van 1954 door het regime van Diem gerechtvaardigd zijn. Maar de oorzaak van de opstand ligt in het regime van Diem, dat alle, ook de niet-communistische oppositie met geweld wilde elimineren en begon met een 'reeks van mensenjachten' (Devillers). Pas in 1960 besloot het Noorden, onder druk van de opstandelingen, verantwoordelijkheid voor de opstand te aanvaarden. Pas na het begin van de bombardementen in 1965 verschenen Noordvietnamese troepen in het Zuiden (Mac Namara in april

1965). De VS houden aan hun these vast omdat deze de morele, juridische en politieke rechtvaardiging van de interventie is.

terreur. Dit is het argument van de status-quo machten tegen verzetsdaden van een bevolking. Deze daden worden met andere maat gemeten dan 'militaire acties'. Terreur en intimidatie verklaren de steun aan het Bevrijdingsfront. Hoe de verhouding tussen NLF en bevolking precies is staat niet vast. De lokale omstandigheden verschillen sterk. Zeker is echter dat de terreurdaden niet tegen de bevolking, maar tegen de representanten van het regime zijn gericht. De guerrilla moet het van de steun van de bevolking hebben. Er zijn geen aanwijzingen dat ernstig tegen deze regel is gezondigd. Pike komt in zijn boek 'Vietcong' (1966) tot de conclusie dat een 'selectief, behoedzaam en spaarzaam' gebruik van terreur wordt gemaakt. Voorzover de slachtoffers te beschouwen zijn als combattanten is er geen reden deze daden anders te beschouwen dan 'normale' oorlogshandelingen. Een andere aanwijzing voor de gevoelens van de bevolking zijn het nog zo hoge moreel van de Vietcong en de geringe gevechtsbereidheid van het Saigon-leger.

onderhandelingsbereidheid. Het bevrijdingsfront, de enige 'werkelijk op de massa van de bevolking gebaseerde partij' (Pike) in Zuid-Vietnam, heeft alle belang bij onderhandelingen die deze sterke politieke positie zou vastleggen, in tegenstelling tot de regering in Saigon, die toegaf, dat zij een oplossing van het conflict, die de politieke structuur van de Vietcong intact zou laten, niet zou overleven. De Amerikanen hebben alleen de militairen om op te steunen en dezen hebben geen enkel belang bij onderhandelingen. Zo is door Schurmann e.a. aangetoond dat de VS een aantal malen serieuze onderhandelingspogingen van Noord-Vietnam heeft doen mislukken. Telkens als een politieke oplossing in het zicht kwam heeft men de oorlogsvoering geëscaleerd. Wie de Amerikaanse doelstellingen goedkeurt zal ook het tegengaan van onderhandelingen billijken.

De ideologie heeft grote invloed op de (impliciete) doelstellingen van de politiek: in de politiek t.a.v. Vietnam gaat het om de volgende argumenten, die achtereenvolgens worden weerlegd.

1. De dreiging van China. Het argument van de indamming van China is misschien het belangrijkste. China moet "dezelfde les leren" als de Sowjet-Unie. (Cuba 1962). De veronderstelde inherente agressiviteit van China is echter niet aanwezig. De daarvoor steeds aangehaalde voorbeelden (Korea, Tibet, India) kunnen onmogelijk in een algemeen patroon van Chinese agressiviteit worden gerangschikt. Er bestaat geen militaire expansiezucht, die men militair zou moeten afgrendelen. Het Chinese kernwapen is louter defensief ('minimum deterrent'). Ook tegen een mogelijke politieke dreiging (als geslaagd revolutionair model) baat geen militaire indamming.

2. De dreiging van de 'nationale bevrijdingsoorlogen'.

Vietnam zou de 'test-case' zijn voor deze door het communisme ontketende oorlogen. Maar dit soort oorlogen zijn niet afhankelijk van buitenlandse

steun en kunnen niet van buitenaf worden aangesticht, maar drijven op lokale ontevredenheid en verzet tegen de afhankelijkheid van een regering van buitenlandse macht. De Amerikaanse militaire technologie is niet opgewassen tegen een samengaan van communisme en nationalisme. In die zin is de Amerikaanse interventie geen afschrikking maar juist een stimulans voor revolutionaire actie elders (in Latijns-Amerika bijv.). Het steunen op rechtse militaire regimes en wapenleveranties bevorderen die bevrijdingsoorlog.

3. agressie mag niet lonen. De ideologie baseert zich nog steeds op het idee van een duistere wereldsamenzwering van 'het' communisme, dat zich met geweld in de wereld wil verbreiden. Beslissend zijn echter de lokale omstandigheden. Het volhouden in Korea en de Filipijnen heeft de oorlog in Vietnam niet verhinderd, ook al verhoogt men 'de prijs die de agressors moeten betalen'.

4. het gegeven woord. Dit wordt altijd gebruikt als argument als de zaken mis gaan. Bovendien is de realiteit eerder andersom. Het Westen zou meer vertrouwen krijgen in Amerika als het zich uit Vietnam zou terug trekken. Kan het prestige lijden onder verstandige politiek?

5. Vietnam en de confrontatie tussen vrije wereld en dictatuur. Dit is een achteraf bedacht argument. De VS zouden bewijzen dat de Sowjet-Unie zijn bondgenoten niet kan helpen. Maar de wereld mag dankbaar zijn dat de Sowjet-Unie zo'n redelijke politiek voert. De oorlog in Vietnam verhindert een regeling voor het Midden-Oosten.

6. een 'democratisch alternatief tegenover het communistische ontwikkelingsmodel'. Ook deze stelling miskent de beslissende werking van de plaatselijke omstandigheden. Bovendien is zij inconsistent. Het communistische model zou enerzijds zeer ineffectief zijn en anderzijds een grote bedreiging vormen voor het Westen.

7. zelfbeschikkingsrecht. Dat dit argument niet geldt is duidelijk uit de geschiedenis: het niet doorgaan van de verkiezingen (1956), de steun aan Diem tot 1963, de steun aan Ky bij het neerslaan van de Boeddhistische opstand in 1966. Er is dus geen argument dat de Amerikaanse interventie rechtvaardigt. De ideologie kan zeker niet het hele beleid verklaren. Maar met het voortschrijden van de oorlog is deze gerationaliseerd in het kader van de ideologie. Militaire en ideologische escalatie gingen noodzakelijkerwijs samen, vooral na de irrationele beslissing Noord-Vietnam te bombarderen, genomen in 1964 (nog vóór de presidentsverkiezingen) als alternatief voor terugtrekken en sturen van meer troepen, beide zeer impopulaire maatregelen. De steeds sterker wordende ideologisering en de druk van de feiten ('we zijn er, dus we blijven er') werd door Jean Baechler in *Le Monde* beschreven als 'Ubu in Vietnam'. Er zijn echter voortdurend (niet benutte) mogelijkheden voor alternatieven geweest (bepleit door de Gaulle, Kennan, Hoffmann, Raskin Oe Thant).

Het bevorderen van de tot standkoming van een burgerregering in Zuid-

Vietnam die het conflict zelf wil bijleggen is de enige mogelijkheid voor een terugtrekken zonder prestige-verlies, indien voorafgegaan door geheime onderhandelingen met het Noorden over geleidelijk terugtrekken van de vreemde troepen.

6. MARY MCCARTHY – VIETNAM; SOLUTIONS; *New York Review of Books*, Vol. IX, 8, 9 nov. 1967, blz. 3-6.

Dit artikel is het slothoofdstuk van het boek "Vietnam", dat een verslag is van de reis die de schrijfster Mary McCarthy begin 1967 naar Vietnam maakte en dat onlangs in het Nederlands is verschenen bij Sijthoff, onder de titel "Bericht uit Vietnam" (104 blz.).

"Wat zou jij dan doen?" is de vraag die iedere criticus van de Amerikaanse politiek in Vietnam voor de voeten geworpen krijgt, ook door diegenen die bereid zijn toe te geven, dat "everything that has been done up to the present instant has been wrong".

De fundamentele zwakte van de meeste critici is niet in te zien dat deze vraag een valkuil is. Zo is Schlesinger's boek "The Bitter Heritage" voortreffelijk, tot hij met zijn aanbevelingen komt, die neerkomen op een geleidelijk verminderen van de bombardementen en onderhandelingen die de Vietcong "een stem" moeten geven in de regering. Hetzelfde kan worden gezegd van de ideeën van Goodwin, Galbraith alsmede van Fulbright's programma van acht punten. Geen van hen is werkelijk tegen de oorlog. Zij willen hem, met andere middelen misschien, voorzetten tot Hanoi toegeeft. Ook Kennan liet zich verleiden de enclave-strategie te bepleiten, zichzelf daarmee tot een gemakkelijk doelwit van de militairen makend. Dit zijn de vergissingen van een oppositie, die vóór alles "verantwoordelijk" wil zijn in tegenstelling tot diegenen, die oproepkaarten verbranden of weigeren belasting te betalen.

Voor deze "respectabele" oppositie is een eenzijdig terugtrekken ondenkbaarder geworden naarmate de oorlog om zich heen greep. Dit was zeker niet ondenkbaar in 1961, en in september 1963 stelde Robert Kennedy in de "National Security Council" nog de vraag of het moment voor eenzijdig terugtrekken niet was gekomen.

Maar dit is ook nu nog mogelijk. De vraag: "hoe dan?", behoeft de oppositie niet te beantwoorden, evenmin als de Franse intellectuelen, die alleen de morele eis stelden dat Frankrijk zich uit Algerië moest terugtrekken, maar het aan de politici, die de oorlog ook hadden gevoerd overlieten hoe dit te doen. Het enige wat de oppositie moet overbrengen is het idee dat de oorlog verkeerd is en dat idee, waar mogelijk, in actie omzetten. Niemand verwacht van senatoren dat ze zich voor de troepentransporten werpen of het Pentagon versperren, maar men zou praktische steun mogen verwachten van een aantal

bekende politieke personen met een werkelijk gevoel voor verantwoordelijkheid voor de jonge mensen die dienst weigeren.

Er is echter veel nodig om tot protest te komen. We merken nauwelijks iets van de oorlog.

Sympathie voor het probleem van Amerika's macht verzwakt de zaak van de oppositie tegen Johnson. Hij handelt alsof hij de beklagenswaardige plicht heeft met de oorlog door te gaan totdat iemand hem een eervolle uitweg wijst. Maar: "there is no honorable exit from a shameful course of action though there may be a lucky escape" (blz. 4). Maar het drogbeeld van de "middenweg" blijft het uitgangspunt van de liberale oppositie die Johnson probeert te overtuigen hun methodes te beproeven! Baat het niet, dan schaadt het niet.

Bijvoorbeeld: "Stop de bombardementen om onderhandelingen te krijgen". Maar over de veel ergere bombardementen in het Zuiden wordt gezwegen. Als dat stopzetten niet het gewenste resultaat oplevert kan de oppositie niet anders doen dan met nieuwe en heviger bombardementen instemmen. "Advocates of a failed hypothesis in wartime can only fall silent and listen to Big Brother" (blz. 4).

Een andere zaak is het een voorgoed stoppen van de bombardementen te eisen op morele overwegingen. Het is gerechtvaardigd om een klein en onbeschermd land te bombarderen of het is het niet. In dit opzicht is iedere protesterende student een even grote expert als Rusk.

Zo is het ook met het terug trekken van de 464.000 Amerikaanse soldaten. Iedereen weet dat dat mogelijk is. Een nederlaag als bij Dien Bien Phoe zou een prachtig argument zijn. "But we cannot wait for a major defeat in battle to cover Johnson's withdrawal with honor or even to save his face for him". (blz. 4). Evenmin kunnen we wachten op Russische of Chinese interventie, die hetzelfde effect zou kunnen hebben doordat zij een confrontatie in de Cuba-stijl forceert. De oorlog zou dan beëindigd kunnen worden door het terugtrekken van de grote mogendheden en het vernietigde Vietnam zou aan de Vietnamezen worden over gelaten: "That, no doubt, would be a 'solution' acceptable to the men in power. In politics, it seems, retreat is honorable if dictated by military considerations and shameful if even *suggested* for ethical reasons – as though, by some law of inertia, force could only yield to superior force or to some natural obstacle, such as unsuitable terrain or 'General Winter', whom Napoleon met in Russia" (blz. 4). Op deze manier wordt de aanwezigheid van Amerikaanse troepen *op zich zelf* een argument daar te blijven. Daartegenover de noodzaak van terugtrekken te bepleiten is niet argumenteren tegen een politiek maar tegen *feiten*, en feiten zijn onweerlegbaar.

Johnson's politiek is het steeds meer van deze feiten op te stapelen, niet om de Vietcong, maar om het wantrouwen thuis te overmeesteren. Daarin past geen politiek van de-escalatie.

Ondertussen klagen de generaals dat ze de oorlog wel zouden winnen als de "politiek" dit niet zou verhinderen, zoals het bestaan van Russische en Chinese macht en de aanwezigheid van een burgerbevolking, die, hoe zwak als tegenkracht ook, de totale oorlog verhinderen. Kernwapens hebben de beperkte oorlogen mogelijk gemaakt en bevorderd. Maar die beperktheid geldt niet in de oorlogvoering zelf. Niet-kernwapens zijn tot de grootste perfectie verbeterd: "anti-personnel bombs", effectievere napalm, personen-detectors en generatoren, die gloeiend hete lucht in de VC-tunnel-complexen drijven. Terrein en klimaat zullen hierdoor als twee natuurlijke beperkingen van de oorlogvoering vrijwel verdwijnen. De jungle wordt ontbladerd, moerassen drooggelegd en het weer onder controle gebracht, zodat men 365 dagen per jaar kan bombarderen (behalve op Boeddha's geboortedag, Kerstmis en Tet). "For an advanced nation practically no obstacles remain except 'politics'" (blz. 4).

Risico's worden "tot een minimum teruggebracht". De enige werkelijke rem op de Amerikaanse "hubris" is het gevaar van Russische of Chinese interventie. Maar de computers in het Pentagon elimineren ook dat "risico". Maar de werkelijkheid is dat er in de oorlog onnoemelijk veel blunders zijn gemaakt, in ieder geval aan Amerikaanse kant: dorpen per ongeluk gebombardeerd, eigen troepen per ongeluk beschoten en gebombardeerd etc. Ten aanzien van Noord-Vietnam is "blunders" nauwelijks het juiste woord voor bommen op dorpen, scholen, kerken, een model-leprakolonie, ziekenhuizen. Men wil in de VS niet horen van "a deliberate bombing pattern", de regering houdt nog steeds eraan vast, dat alleen militaire doelen worden gebombardeerd. En ook zij die daar niet in geloven nemen liever aan dat het om menselijke of mechanische vergissingen gaat – die de militairen categorisch alle verwerpen. Het zelfde, niet te schokken vertrouwen in de technologie, heeft de regering ertoe gebracht niet alleen met de oorlog, maar ook met de propaganda door te gaan. "The next step in this field would be subliminal suggestion, psychedelic bombardments in light and color, to be pioneered by General Electric . . ." (blz. 5). "Politiek" is de enige rem op een alles-omvattende slachtpartij van het Vietnamese volk. Als de wereld zou kunnen worden ontdaan van de politiek, inclusief de Vietnamese politici, zou de overwinning in zicht kunnen zijn.

Johnson, de gevangene van de omstandigheden, ziet naar de "politiek", namelijk Hanoi, om hem te bevrijden. Hij vraagt de vijand en zijn critici "to show him the way out". Wat hij schijnt te zeggen is dat Ho Tsji Minh vrij is, terwijl hij en zijn adviseurs dat niet zijn. Deze laatsten zijn geconditioneerd door het "free-enterprise-system", dat automatisch lijkt te functioneren zonder de toestemming van hen die er deel van uitmaken.

Het gevoel geen keus te hebben doordringt het Amerikaanse leven meer en meer. Bij de presidentsverkiezingen kan men kiezen tussen Johnson en Romney of Reagan, wat hetzelfde is als de keuze tussen een Chevrolet en een

Ford – een marginaal verschil in stijl. Dat gevoel van gevangen-zijn versterkt het idee van eigen onschuld en zichzelf bevrijden betekent schuld erkennen: dat men altijd had kunnen doen wat men nu doet. Zo zijn mogelijkheden voor een “ordelijke terugtocht” steeds meer afgesneden. De beste hoop voor zo’n terugtocht ligt nog in de Zuid-Vietnamezen zelf, zoals de regering vreest. Er was de hoop, dat uit de verkiezingen in september iets te voorschijn zou komen, dat een vergelijk met de Vietcong mogelijk zou maken. Dan zijn er nog de presidentsverkiezingen in 1968. De oppositie hoopt op een Romney of Percy, die de oorlog zou beëindigen en vreest voor Nixon of Reagan, die hen zou “dwingen” weer voor Johnson te stemmen; een mooi voorbeeld van de vrijheid van de keuze van de consument. Dit alles is hopen op een Verlosser van buitenaf die ons van onze eigen daden komt bevrijden. In feite heeft ook Johnson geen plan om een einde aan de oorlog te maken. Zijn toezegging de troepen direkt terug te trekken na beëindiging der vijandelijkheden kan hij onmogelijk gestand doen. De Vietnamezen weten niet wat zij het meeste moeten vrezen: een president die deze toezegging realiseert of een permanente koloniale status? Dertien jaar Amerikaanse militaire steun, langzamerhand veranderd in een kolossale invasie, hebben iedere mogelijkheid van keuze aan de Vietnamezen ontnomen. Deze situatie is de Vietnamezen opgedrongen, getuige het lage moreel van het leger: “They just don’t want to fight” zeggen de Amerikanen verbaasd. Zij die het goed menen met Vietnam hopen dat de Vietcong het uit zal houden, alsof hun primitieve wapens hun een morele kracht geven, tegen de tegen hen in het veld gebrachte feiten, die de leden van de Great Society zelf niet op kunnen brengen. Want slechts een minderheid interesseert zich voor de oorlog in Vietnam: “debate about the subject is treated as a minority pastime, looked on by the majority with more or less tolerance” (blz. 6). Maar als de oppositie werkelijk effectief wil zijn, moet zij minder, maar niet meer tolerantie uitlokken.

7. B. S. N. MURTI – THE VIETNAM CONFLICT, *A Legal Perspective; The Indian Journal of International Law, (New Delhi) Vol. 7, juli 1967, no. 3, blz. 369-396.*

In september 1945 werd door de Viet Minh de Democratische Republiek Vietnam (DRV) uitgeroepen. De Engelsen die zuidelijk Vietnam hadden bezet, hielpen echter de Fransen hun macht in het zuiden te herstellen. En in strijd met de overeenkomst van 6 maart 1946, waarbij de onafhankelijkheid van de DRV erkend werd, begon Frankrijk zijn streven met geweld heel Vietnam te heroveren. De stichting van de Staat Vietnam, erkend door ‘het Westen’, compliceerde de juridische situatie. Er waren nu twee staten, die gezag over heel Vietnam opeisten.

De overeenkomsten van Genève voorzagen in een tijdelijke verdeling en vrije verkiezingen. Maar van de aanvang af was de Amerikaanse politiek erop gericht een onafhankelijk niet-communistisch Zuid-Vietnam in het leven te roepen. Daartoe werd ook de SEATO opgericht, die o.a. Vietnam onder zijn 'protectie' stelde. Met Amerikaanse steun wist Diem zich, bedreigd door een toenemend verzet van alle kanten, te handhaven. In oktober 1955 riep hij de Republiek Vietnam (RVN) uit en zichzelf als President. De tenuitvoerlegging van de akkoorden werd ernstig bemoeilijkt door het vroegtijdig vertrek van de Fransen, wier plaats door de VS werd overgenomen. Maar de verantwoordelijkheid voor het niet-doorgaan van de verkiezingen berust bij de RVN en de VS. Voor de DRV waren deze verkiezingen de essentie van de akkoorden. Slechts om verdere vreemde interventie te voorkomen was Ho Tsj Minh bereid geweest in Genève een compromis te aanvaarden hoewel hij militair het hele land had kunnen veroveren.

De RVN is als opvolger van de Fransen zeker aan de akkoorden gebonden. Bovendien: door zich steeds weer op de Internationale Controle Commissie te beroepen en (aanvankelijk) haar werk mogelijk te maken heeft zij zich bij de akkoorden neergelegd. Men kan niet de lusten van een verdrag genieten en tegelijkertijd niet de lasten willen dragen.

Hoewel Ho voorstelde op basis van wederkerigheid vertegenwoordigers in elkaars gebied toe te laten om propaganda te maken voor de verkiezingen onder volstreekte garantie voor hun bewegingsvrijheid, weigerde de RVN over de verkiezingen te praten. Diem had niet het recht het argument van het ontbreken van politieke vrijheden in het Noorden aan te voeren, gezien het volledig ontbreken van politieke vrijheden in het Zuiden. De VS stonden achter Diem's beleid. Dulles zei: "Zuid Vietnam moet worden versterkt en we moeten ons niet in de val van een fictief legalisme laten lokken, waardoor tien miljoen potentieel vrije mensen tot de slavernij veroordeeld zouden worden". (gecit. op blz. 381). Hoewel er hergroeperingen van troepen waren, bleef een groot deel van de politieke aanhangers van de beide regimes in het andere gebied achter. De bepalingen over de fundamentele vrijheden en het verbod op represailles waren daarom een zeer belangrijk deel van de akkoorden. Maar de RVN voerde bewust en systematisch "een politiek van discriminatie, represailles en vervolging van mensen vanwege hun politieke overtuiging" (blz. 382). Het argument dat de RVN bewust 10.000 volgelingen in het Zuiden had achtergelaten om daar subversie te bedrijven is onjuist. Het ging om Zuiderlingen, die politieke aanhangers van de Viet Minh waren; waaronder vele niet-communisten. De systematische 'uitroeiing van communisten' en het falen van de averechtse 'landhervorming' brachten de oppositionele elementen samen in het Nationaal Bevrijdingsfront, (1960) nadat sinds eind 1958 de guerrilla begonnen was. Het NLF beheerst nu twee derde van het land en de helft van de bevolking, vooral in de Mekongdelta.

De guerrilla is een burgeroorlog tussen het NLF en de regering van de RVN. Het standpunt van de VS, dat de steun, bevoorrading en leiding door de DRV beslissend is, wordt door velen tegengesproken en weerlegd. Zelfs Dean Rusk moest toegeven 'er zijn elementen van een burgeroorlog in deze situatie' (gecit. op blz. 384).

Maar hoewel sommigen argumenteerden dat de VS ook het recht hebben te interveniëren als het gaat om steun aan een wettige regering in een burgeroorlog, moet men op grond van de gangbare meningen concluderen dat de militaire interventie van de VS in een burgeroorlog-situatie in de RVN in strijd is met het algemeen aanvaarde beginsel van internationaal recht, dat derden verbiedt in burgeroorlogen tussen beide te komen. Hoewel de "Legal Committee" van de Internationale Controle Commissie in 1962 tot de conclusie kwam dat de DRV 'in specific instances' de akkoorden had geschonden door het zenden van mensen en wapens met het doel vijandelijkheden te ondernemen tegen de RVN, is er geen basis, feitelijk noch juridisch, voor de stelling dat er een 'gewapende aanval' geweest is tegen de RVN. De DRV stelt daar tegenover dat de militaire steun van de VS aan de RVN 'agressie' is, en in strijd met de akkoorden. Verder zijn er berichten van (mislukte) Zuidvietnamese commando-acties in het Noorden. Het geprovoceerde incident in de Tonkin-baai en de aanval op Pleiku in februari 1965 leidden respectievelijk tot de eerste represailles tegen het Noorden en de regelmatige steeds uitgebreide bombardementen. Door te stellen dat er een 'gewapende aanval' van de DRV tegen de RVN is geweest, door te interveniëren met massale militaire macht en het uitbreiden van de oorlog door de permanente bombardementen op de DRV, handelen de VS tegelijkertijd als politieagent, rechter en beul. Deze represailles tegen de DRV zijn illegaal. Noch de VS, noch de RVN kunnen het recht van collectieve zelf-verdediging opeisen voor hun acties tegen de DRV. Voor de VS is niet voldaan aan de traditionele juridische voorwaarden voor militaire interventie. Zij kunnen niet stellen dat zij 'geen keuze wat betreft de middelen en geen tijd voor overleg' hadden. Daarbij komt dat de regering van de RVN niet een regering is, die uit eigen vrije wil om bijstand kon vragen. Sinds 1954 is iedere regering in Zuid-Vietnam voor zijn loutere voortbestaan afhankelijk geweest van de steun van de V.S. "The Americans have transformed a civil war in Vietnam into an American war of liberation of Vietnam from Communism" (blz. 394).

Daarbij worden middelen gebruikt die een toegestaan antwoord verre overschrijden, zelfs al neemt men, tegen de feiten in, aan, dat de andere partij schuldig is aan illegale provocatie.

Het moge waar zijn dat het onderscheid tussen burgeroorlog en internationale oorlog veel van zijn betekenis verloren heeft, toch verbiedt het internationale recht interventie, hetzij door een communistische groep te steunen bij een bevrijdingsoorlog, hetzij op verzoek van een anti-communistische groep om 'het communisme in te dammen'.

De strijd in Vietnam is die tussen mug en olifant. De olifant kan de mug niet verdrijven en omgekeerd. Er is geen kans op vrede, zolang men deze realiteit niet erkent. Alle vredelievende landen hopen op een onvoorwaardelijk staken van de bombardementen om de weg naar onderhandelingen te banen.

Murti was een aantal jaren vertegenwoordiger van India in de Internationale Controle Commissie en is de auteur van 'Vietnam Divided' (1964).

8. REUBEN S. NATHAN – PSYCHOLOGICAL WELFARE: KEY TO SUCCESS IN VIETNAM, *ORBIS (University of Pennsylvania) Vol. XI, no. 1, Spring 1967, blz. 182-198.*

Het is onder conformistische intellectuelen mode geworden om de gedachte te ridiculiseren, dat München de wezenlijke juistheid van Washington's vastbeslotenheid om de Viet Cong tegen te houden, bewijst.

Ondanks de verschillen is de overeenkomst deze dat democraten niet willen aanvaarden, dat totalitaireren zich inzetten voor de doelstellingen, die uit hun doctrine voortkomen. In tegenstelling tot Hitler droomt China niet van een bereiken van zijn doelen door directe confrontatie of traditionele verovering. De mensen die de wereld-revolutie uitstippelen leven in de zestiger jaren, terwijl wij de dertiger jaren nauwelijks ontgroeid zijn.

We begrijpen nog steeds niet de aard van de revolutionaire oorlogsvoering waarmee Peking zijn orthodox communistische doelen wil bereiken. Dat doel is zeker niet een echte revolutie. Er is nooit een volksbeweging tot steun van de Viet Cong geweest, zoals bij de Viet Minh, geen communistische 'levée en masse'. Demonstraties worden door ambitieuze individuen opgezet. Televisie liet ons zien dat het niet 'de boeddhisten' maar schreeuwende 'teenagers' en 'beatniks' waren, die achter twee of drie sinistere monniken hollen. De zogenaamde partijen, die samen het Nationaal Bevrijdings Front (een frontorganisatie voor de Noordvietnamese Communistische Partij) vormen, bestaan alleen maar op papier.

De afwezigheid van een werkelijke communistische beweging past in een algemeen patroon. Het communisme kan alleen door geweld, staatsgrepen, terreur aan de macht komen. Meer dan een miljoen vluchtten uit het Noorden naar het Zuiden en evenzovelen in het Zuiden voor de Viet-Cong. Daarom vonden de communisten een vervangingsmiddel: zij identificeerden zich met de aspiraties van de bevolking, ook al zijn die in strijd met hun fundamentele doelstellingen. De brutale onderdrukkende methoden van regering en politie bestaan sinds Diem niet meer. Vietnam is een wonderlijk vrij land. Dorpen besturen zich zelf. En als duizenden dorpshoofden werden vermoord was het omdat ze de wil van degenen die ze hadden gekozen uitvoerden.

Revolutionaire oorlog is totaal, het militaire element is van ondergeschikte

betekenis. Het doel is de schepping van een politiek en psychologisch vacuum dat alleen de opstandelingen kunnen vullen. Wegen en daardoor de bevoorradingswegen worden afgesloten om zo de prijzen op te drijven of om belasting te heffen: teken dat de regering de bevolking niet kan beschermen. Zo is het hoofddoel van de terreur, het belangrijkste wapen van de Viet Cong, niet de slachtoffers maar de publiciteit: aanjagen van angst, intimidatie. Onze verontwaardiging speelt hen in de kaart. Zo zijn vele aanvallen op Amerikaanse eenheden niet bedoeld om onze sterkte te verminderen (want de Viet Cong weet dat wij onze verliezen kunnen vervangen) maar om de publieke opinie in de Verenigde Staten ervan te overtuigen, dat hun leiders Amerikaanse jongens doelloos opofferen. Het is een van de tragische paradoxen van de geschiedenis, dat er misschien geen oorlog in Vietnam meer zou zijn, als er niet diegenen waren, die zich tegen de Amerikaanse rol verzetten. Waarom geloven we de tegenstander wel als hij een bestand zegt te zullen houden en niet als hij, zoals Hitler in *Mein Kampf*, zijn doel uiteenzet? Vietnam is een toetssteen. Het hoofddoel is het aantonen van de superioriteit van de techniek van de revolutionaire oorlogvoering over de conventionele macht van de VS. Het gaat niet primair om Chinese machtsuitbreiding maar om isolering van de VS. Men wil laten zien aan alle revolutionairen dat de VS een papieren tijger zijn. De veiligheid van de Verenigde Staten staat op het spel.

De klassieke geopolitiek (Mackinder, Haushofer) beschreef hoe degene, die het Wereldeiland (Azië - Europa en Afrika) beheerst de Verenigde Staten kan afsnijden van zijn markten, waardoor daar een depressie, werkeloosheid en burgeroorlog zou ontstaan. Realistisch of niet, dit vormt de basis van de Chinese strategie, zoals die door Lin Piao uiteengezet werd.

Als de Viet Cong de overmacht van de revolutionaire oorlogsvoering kan bewijzen zou dat desastreuze invloed hebben op de situatie in Laos en Thailand, op Zuidoost-Azië. China zou op niet veel knoppen hoeven te drukken (er zijn nu niet veel knoppen waar Peking op kan drukken) want reeksen rode 'führers' zouden door hebben waar de Amerikaanse Achilleshiel zit. Als die revoluties succes zouden hebben zou Mackinder's stelling bewaarheid worden. Het succes van de revolutionaire oorlog is voor de Chinezen niet alleen: het signaal voor de opstand op tal van andere plaatsen, het bestaat ook daarin meer en meer Amerikaanse macht in het Vietnamese conflict te lokken om de VS te verlammen en vervolgens te vernietigen. De eerste stap is om 'peoples wars' over de wereld te voorkomen en daarvoor moet de Viet Cong worden tegen gehouden.

Het antwoord op de revolutionaire oorlog ligt niet primair in militaire machtsontplooiing, maar in "integratie van alle strijdmiddelen in het kader van één en op één doel gericht plan van psychologische operaties, dat er op gericht is de Viet Cong te beroven van die ene factor, waar het succes van revolutionaire oorlog vanaf hangt: de steun van de bevolking" (blz. 190).

De nadruk valt op integratie en het ondergeschikt maken van de conventionele oorlogsmiddelen aan de psychologische oorlogsvoering. De positie van de VS in Vietnam is als die van de politie in New York. De politie kan niet alle moorden voorkomen. Daarvoor zouden in ieder huis en op iedere straathoek agenten moeten staan. Zo ook in Vietnam. Het enige wat aanslagen en hinderlagen kan verhinderen is informatie. Als de bevolking gaat inzien dat de regering en de VS de uiteindelijke overwinnaars zullen zijn zullen zij de Viet Cong durven aangeven. De behaalde resultaten zouden veel groter zijn als we het volledige potentieel van psychologische operaties zouden uitbuiten.

Het verhinderen van terrorisme is belangrijk vanwege het toegenomen gevoel van veiligheid, maar onvoldoende. Vandaar de Amerikaanse acties om de grote eenheden van de vijand, die de strijd steeds ontwijken tenzij ze een lokale overmacht hebben, op te sporen en te vernietigen. Kan men de gevechtswil van de tegenstander breken op een gemakkelijker en vlugger manier dan dit tijdrovende demoraliserende opsporen? De Viet Cong wordt moe van het steeds weer opgedreven te worden en daardoor gevoeliger voor propaganda dan voor kogels.

In januari 1966 nam het aantal overlopers, na een intensieve campagne, tot het viervoudige toe. Er was een tijd dat de Viet Cong rustig in dorpen kon blijven terwijl men de dorpelingen indoctrineerde (wat niet zo moeilijk is als men automatische wapens bij de hand heeft). Maar nu kunnen ze niet meer blijven. Ze moeten nemen wat ze nodig hebben, zware belastingen opleggen en alle jongemannen dwingen in dienst te treden. De reden waarom de Viet Cong nu moeite heeft vrijwilligers te werven is bijv. dat ouders het niet langer dienstig vinden een zoon bij de Viet Cong en een bij het regeringsleger te hebben. Bovendien betekent het niet langer kunnen meenemen en ritueel kunnen begraven van de doden, dat de zielen van de gesneuvelden rusteloos blijven rondzweven. We weten van overlopers en gevangenen dat men weerstand gaat en durft bieden tegen de Viet Cong die de oogst en de zonen opeist en de bevolking in gevaar brengt. De Viet Cong meende in de zomer van 1965 op het punt van de overwinning te staan en verwaarloosde de psychologische oorlogsvoering ten bate van de militaire, met alle slechte gevolgen vandien. Aangezien alleen terreur het verzet van de boeren tegen de Viet Cong kon breken was het onvermijdelijke resultaat: een toenemende vervreemding tussen de Viet Cong en het volk.

Vervreemding van het volk is in strijd met de grondbeginselen van de communistische strategie. Men kan de overlopers nu duidelijk maken dat zij worden opgeofferd aan de doelstellingen van degenen die handelen in het belang en op last van het vreemde imperialisme, China, dat, zoals de Sowjet Communistische Partij zelf schreef alle belang heeft bij een voortduren van de oorlog om de internationale spanning te handhaven. Dit heeft effect. In 1963 en 1964 deserteerden 9.000, in 1965 11.124 en in 1966 20.242

man. De Amerikaanse macht en vastbeslotenheid zijn voldoende om duidelijk te maken, dat het vrije Vietnam het zal winnen en de bevolking wordt daardoor aangemoedigd deze overwinning te bespoedigen. De doctrine van de communisten zelf bewijst dat ze verloren hebben.

Wij moeten vertrouwen wekken in de zekerheid van de overwinning. Het doel is: identificatie van ons met de aspiraties van het volk en van hen met ons doel. "We moeten hun duidelijk maken, dat wij nog steeds die permanente revolutie van de mensheid vertegenwoordigen, die door de Amerikaanse Revolutie werd gestimuleerd, dat alleen de beginselen van die revolutie datgene kunnen bewerken waar de mensheid naar verlangt en, het belangrijkste van alles, dat wij die resultaten zullen verwezenlijken" (blz. 195). Dat betekent niet klakkeloos overplanten van de "American way of life", maar de grondwaarden van de menselijke revolutie: vrijheid, de rechtsstaat, mensenrechten.

De psychologische methoden vragen deskundigen en brandend, hartstochtelijk geloof. Zij vragen een offensieve propaganda; strikt centrale leiding en eenheid van bevelvoering, zodat dezelfde thema's altijd en overal worden gebruikt, zonder afwijking die hun invloed zou verzwakken. Het eist verder, dat we onze intellectuele vooroordelen tegen herhaling overboord zetten.

Spirituele en materiële macht moeten tegen de revolutionaire oorlogsvoering in het veld worden gebracht. Militaire operaties moeten alleen dat onmisbare ingrediënt verschaffen: het beeld van de fysieke macht. Informatie is maar een substituut voor propaganda, een stelselmatig verwaarloosd wapen: Het is 'het systematisch bevorderen van psychologische doelen om politieke doelstellingen te bereiken' (blz. 197).

Psychologische oorlogsvoering eist, dat alle acties, economisch, politiek, militair, sociaal, gebundeld tot het bereiken van een psychologische doelstelling leiden. Ons doel is niet de dood van de vijand, maar het vertrouwen van de bevolking. Vandaar dat men zich moet afvragen of bombardementen, die de onverzettelijkheid van de bevolking doen toenemen en nieuwe troepen, die meer vernietiging, ontworteling, inflatie brengen, wel dienstig aan het hoofddoel van de oorlog zijn. Onze waarden – zo besluit schrijver zijn betoog – zijn het machtigste wapen, het enige wapen dat de revolutionaire oorlogsvoering kan verlammen.

Nathan is 'Director of the Fairchild Institute for Political Psychology and International Communication' en als reserve-kolonel belast geweest met de leiding van de 'Planning Staff of the Joint U.S. Political Affairs Office' en de opstelling van een 'National Psychological Operations Plan for Vietnam'.

9. JOACHIM GLAUBITZ – DIE VOLKSREPUBLIC CHINA IN DEN DEUTSCHEN GESCHICHTSLEHRBÜCHERN; *Europa Archiv. Zeitschrift für Internationale Politik (Bonn)* 22. Jahr, 19, 10.10.1967, blz. 719-726.

In dit artikel betoogt Glaubitz (van het "Bundesinstitut für Ostwissenschaft-